

DARIJO ŠEGO, dipl. ing., predavač.

E-mail: darijo@vus.hr

Mr.sc. MARTINA LJUBIĆ HINIĆ, predavač.

E-mail: martina.ljubic.hinic@gmail.com

ILIJA ŠAFRADIN, student.

E-mail: ilija750@net.hr

Veleučilište u Šibeniku

Trg Andrije Hebranga 11, 22000 Šibenik, Republika Hrvatska

ROBNO-PROMETNI TOKOVI AUTOMOBILA

Goods and traffic flows of automobiles

1. UVOD

Promet je gospodarska djelatnost koja ima funkciju prijevoza i premještanja ljudi i dobara s jednog mjesta na drugo, te komuniciranja između ljudi u prostoru. Osnovni elementi prometnog sustava koji omogućavaju transfer entiteta jesu infrastruktura (ceste, željeznička pruga,...), prijevozna sredstva (cestovna vozila, zrakoplovi,...) i operacije (kontrola prometa). Robni tokovi, kao posljedica odvijanja robne razmjene koja se obavlja pomoću prometa i trgovine, predstavljaju značajan pokazatelj intenziteta, strukture i dinamike svjetskog prometa, odnosno robnog prijevoza. Prostorni raspored i smjer robnih tokova formiraju se zavisno od gospodarsko-ekonomskog stupnja razvoja pojedinih dijelova svijeta i njegove privlačne snage u odnosu na izvorište robnog toka. Automobil danas je u mnogim zemljama najčešće prijevozno sredstvo a u skladu s time automobilska industrija je jedna od najznačajnijih i najkomplementarnijih industrijskih grana u svijetu, kako po prihodu tako i po broju zaposlenih.

2. POJAM ROBNO-PROMETNOG TOKA

Robni tokovi su tokovi određenih vrsta roba koji cirkuliraju određenim prometnim pravcima odnosno prometnim rutama ili koridorima između različitih država ili unutar pojedine države. Osnovna obilježja robnih tokova u geo-prometnom smislu su smjer, intenzitet i vrsta robnog toka. Smjer robnog toka određen je ishodištem ili izvorištem (područje proizvodnje određenog

proizvoda) i odredištem (područjem potrošnje ili prodaje određenih proizvoda). Intenzitet robnog toka određen je i može se izraziti količinom prevezene robe u određenoj vremenskoj jedinici (npr. tjedan, mjesec, godina) prema određenom području. Vrsta robnog toka razlikuje se obzirom na različite kriterije od kojih su najznačajniji teritorijalni djelokrug robnog toka, vrsta prijevoznog sredstva za dopremu proizvoda i vrsta robe koja se prevozi. Prostorni raspored robnih tokova formira se zavisno od brojnih čimbenika od kojih su važniji: položaj potrošačkih i proizvodnih područja, gospodarski stupanj razvoja pojedinih dijelova svijeta i ekonomske grupacije svijeta. [1]

3. PODRUČJA PROIZVODNJE AUTOMOBILA U SVIJETU

Automobilska industrija pokretač je rasta gospodarstva bilo koje države. Osim samih tvornica automobila, značajne su i tvrtke koje proizvode i dobavljaju dijelove potrebne za sastavljanje automobila. U zadnjih 20-ak godina mnoge automobilske tvrtke osim u svojim matičnim državama imaju i proizvodne pogone u različitim državama svijeta zbog jeftinije radne snage, jeftinijeg repormaterijala i nižih troškova transporta do krajnjih potrošača. Proizvodni pogoni automobilske industrije diljem svijeta povećavaju ukupnu proizvodnju automobila te udio na tržištu, kako na državnoj tako i svjetskoj razini, što dovodi do kupovine ili spajanja velikih svjetskih tvrtki. [2]

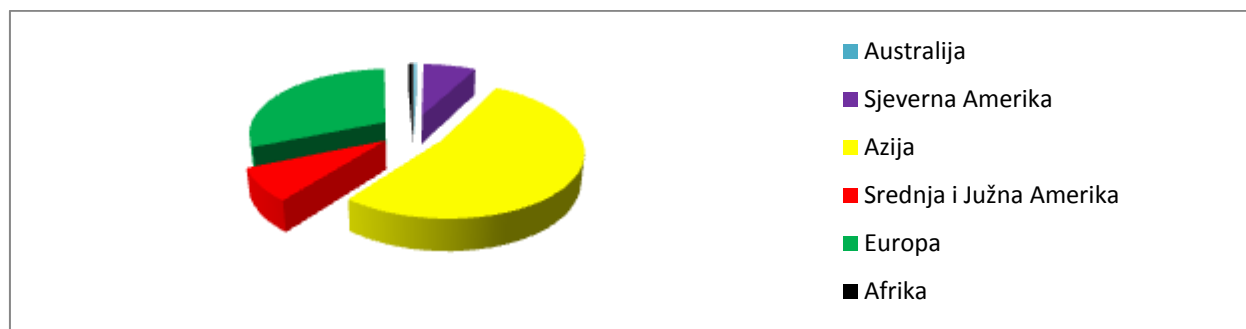
Tablica 1. Proizvodnja automobila po kontinentskim područjima za period 2008.-2012. godine.

KONTINENTSKA PODRUČJA	BROJ PROIZVEDENIH AUTOMOBILA					UKUPNO
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	
Afrika	378,929	281,879	346,379	375,585	381,377	1.764,149
Australija i Oceanija	285,590	188,158	205,334	189,503	178,480	1.047,065
Azija	24.361,140	25.281,594	32.183,551	32,289,575	34.968,309	149.084,169
Europa	18.373,538	15.195,240	17.266,098	18.250,087	17.382,025	86.466,988
Sjeverna Amerika	4.971,794	3.068,737	3.699,965	3.959,616	5.146,151	20.843,263
Srednja i Južna Amerika	4.266,215	3.937,387	4.777,483	4.809,472	5.013,199	22.803,756
UKUPNO	52.637,206	47.952,995	58.478,810	59.870,838	63.069,541	282.009,390

Izvor: <http://www.oica.net/>

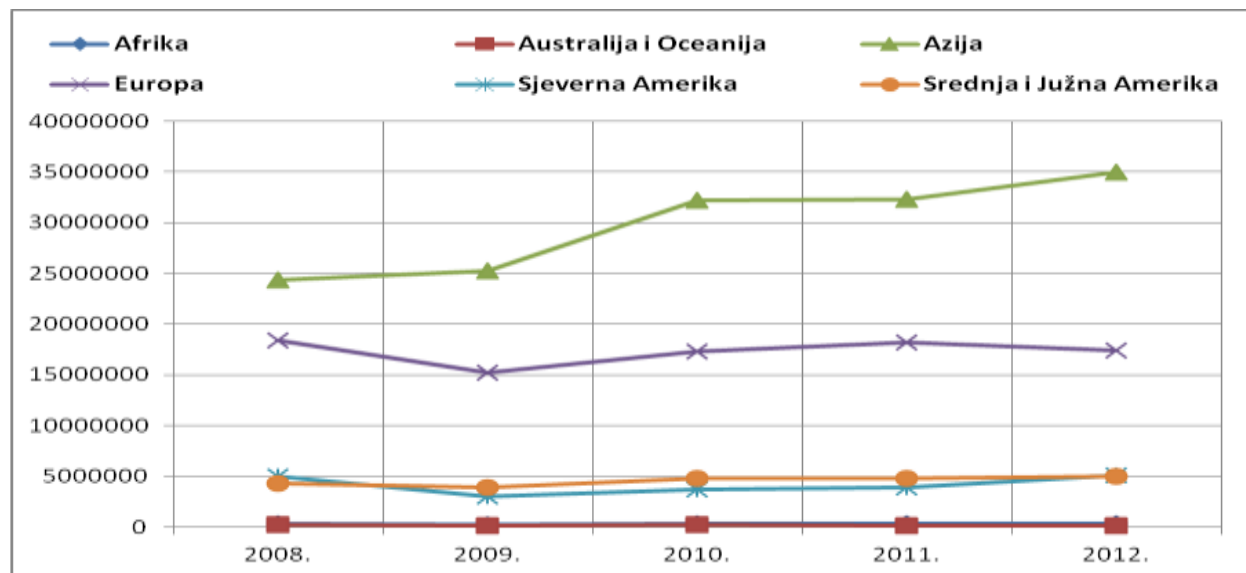
Iz tablice 1. vidljivo je da je u periodu od 2008. do 2012. godine proizvedeno ukupno 282.009,390 automobila u svijetu. Najviše automobila u periodu od 2008. do 2012. godine proizvelo se na području Azijskog kontinenta odnosno 52,86% od ukupno proizvedenih automobila. Na području Europe proizvedeno je 30,65%, Srednje i Južne Amerike 8,08%, Sjeverne Amerike 7,39% i Afrike 0,63%. Najmanje automobila u promatranom 5-godišnjem

periodu proizveden je u Australiji i Oceaniji s udjelom od 0,39% u odnosu na ukupan broj proizvedeni automobila na svim kontinentima (grafikon 1.).

Grafikon 1. Udio kontinentskih područja u proizvodnji automobila u periodu 2008.-2012. godine
Izvor: Obrada autora rada.

Kriza u bankarskom sustavu koja je počela u SAD-u 2007. godine obuhvatila je i automobilsku industriju. Negativni učinak krize očitovao se u višku proizvedenih automobila koji nisu našli kupca zbog zasićenja tržišta pojedinih država i prevelikog broja različitih modela automobila što je imalo za posljedicu pad proizvodnje automobila, prvenstveno u Europi i Sjevernoj Americi za nekoliko milijuna automobila godišnje s najvećom stopom pada proizvodnje u 2009 godini. Kriza u automobilskoj industriji najmanje traga je ostavila u Aziji gdje je, zbog brzorastućih tržišta poput Kine, Indije i u novije vrijeme Indonezije, Irana i Arapskih država, došlo do povećane proizvodnje automobila. Na području Srednje i Južne Amerike, zbog velikog broja tvrtki koje tamo imaju svoje proizvodne pogone, broj proizvedenih automobila od 2009. godine je u laganom porastu (grafikon 1.). [3]

Grafikon 1. Trend proizvodnje automobila po kontinentskim područjima za navedene godine.
Izvor: Obrada autora rada.

50 tvrtki za proizvodnju automobila proizvele su od 2008. godine do 2012. godine ukupno 294.452,136 automobila od čega 15 najpoznatijih tvrtki na svijetu za proizvodnju automobila B.M.W., Chrysler, Daimler AG, Fiat, Ford, General Motors (GM), Honda, Hyundai, Mazda, Nissan, PSA (Peugeot-Citroen), Renault, Suzuki, Toyota, Volkswagen proizveli su ukupno 244.849,449 automobila, što čini 83,15% proizvodnje automobilskih marki. Najveće tvrtke proizvođači automobila jesu General Motors (Sjedinjene Američke Države), Toyota (Japan) i Volkswagen (Njemačka) što je prikazano na (tablica 2.). [4]

Tablica 2. Najpoznatije tvrtke za proizvodnju automobila i broj proizvedenih automobila za period 2008.-2012. godine

NAZIV TVRTKE	DRŽAVA PODRIJEKLA	BROJ PROIZVEDENIH AUTOMOBILA					UKUPNO
		2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	
B.M.W.	Njemačka	1.439,918	1.258,417	1.481,253	1.738,160	2.065,216	5.917,748
Chrysler	SAD	529,458	211,160	340,205	507,517	656,892	1.588,340
Daimler AG	Njemačka	1.380,091	1.055,169	1.351,372	1.443,419	1.455,650	5.230,051
Fiat	Italija	1.849,200	1.958,021	1.781,385	1.804,523	1.501,979	7.393,129
Ford	SAD	3.346,561	2.952,026	2.958,507	2.639,735	3.123,340	11.896,829
General Motors (GM)	SAD	6.015,257	4.997,824	6.266,959	6.867,465	6.608,567	24.147,505
Honda	Japan	3.878,940	2.984,011	3.592,113	2.886,343	4.078,376	13.341,407
Hyundai	Južna Koreja	2.435,471	4.222,532	5.247,339	6.118,221	6.761,074	18.023,563
Mazda	Japan	1.241,218	920,892	1.233,862	1.103,632	1.097,661	4.499,608
Nissan	Japan	2.788,632	2.381,260	3.142,126	3.581,445	3.830,954	11.893,463
PSA(Peugeot-Citroen)	Francuska	2.840,884	2.769,902	3.214,810	3.161,955	2.554,059	11.987,551
Renault	Francuska	2.048,422	2.044,106	2.395,876	2.443,040	2.302,769	8.933,444
Suzuki	Japan	2.306,435	2.103,553	2.503,436	2.337,237	2.483,721	9.250,661
Toyota	Japan	7.768,633	6.148,794	7.267,535	6.793,714	8.381,968	27.978,676
Volkswagen	Njemačka	6.110,115	5.902,583	7.120,532	8.157,058	8.576,964	27.290,288
UKUPNO		45.979,235	41.910,250	49.897,310	51.583,464	55.479,190	244.849,449

Izvor: <http://www.oica.net/>

4. PODRUČJA PRODAJE AUTOMOBILA U SVIJETU

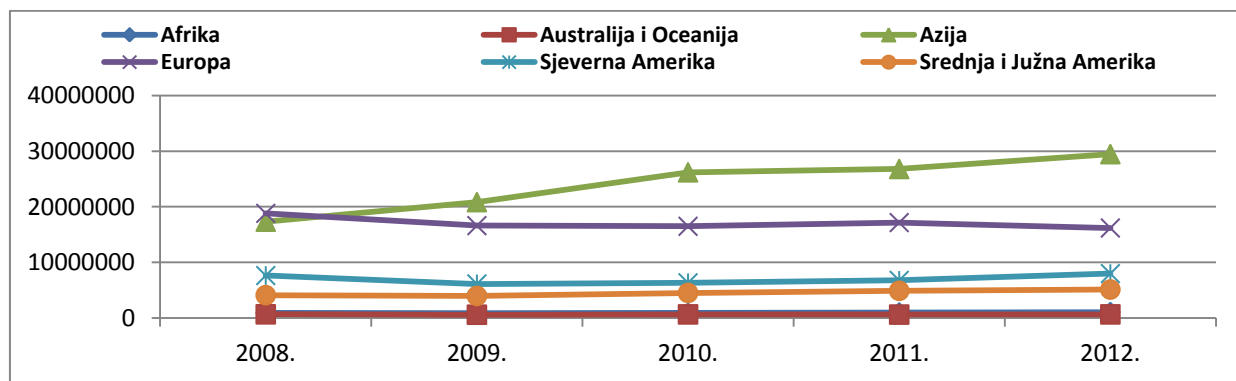
Broj prodanih automobila u svijetu u zadnjih nekoliko godina imao je različita kretanja. Kriza u bankarskom sustavu koja je počela u SAD-u 2007. godine imala je utjecaj i na prodaju automobila posebno u 2008. i 2009. godini, dok tijekom 2010. godine i u narednim godinama prodaja automobila polagano raste (tablica 3). [4]

Tablica 3. Prodaja automobila po kontinentskim područjima za period 2008.-2012. godine

KONTINENTSKA PODRUČJA	BROJ PRODANIH AUTOMOBILA					UKUPNO
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	
Afrika	911,206	851,660	931,557	998,930	1.067,635	4.760,988
Australija i Oceanija	670,162	594,966	654,151	622,785	653,826	3.195,890
Azija	17.327,781	20.843,218	26.195,574	26.796,158	29.466,374	120.629,105
Europa	18.820,893	16.606,947	16.491,307	17.159,553	16.187,240	85.265,940
Sjeverna Amerika	7.641,827	6.129,913	6.329,781	6.771,359	7.990,430	34.863,310
Srednja i Južna Amerika	4.109,963	3.969,617	4.515,876	4.893,888	5.121,019	22.610,363
UKUPNO	49,481,832	48.996,321	55.118,246	57.242,673	60.486,524	271.325,596

Izvor: <http://www.oica.net/>

Najveći broj prodanih automobila u periodu od 2008. do 2012. godine ostvaren je na području Azije gdje je prodano 44,46% ukupno prodanih automobila u svijetu. Na području Europe prodano je 31,42%, Sjeverne Amerike 12,85%, Srednje i Južne Amerike 8,33% i Afrike 1,75% od ukupno prodanih automobila. Najmanje automobila u promatranom 5-godišnjem periodu prodano je u Australiji i Oceaniji s udjelom od 1,18% u odnosu na ukupan broj prodanih automobila na svim kontinentima (grafikon 3.).

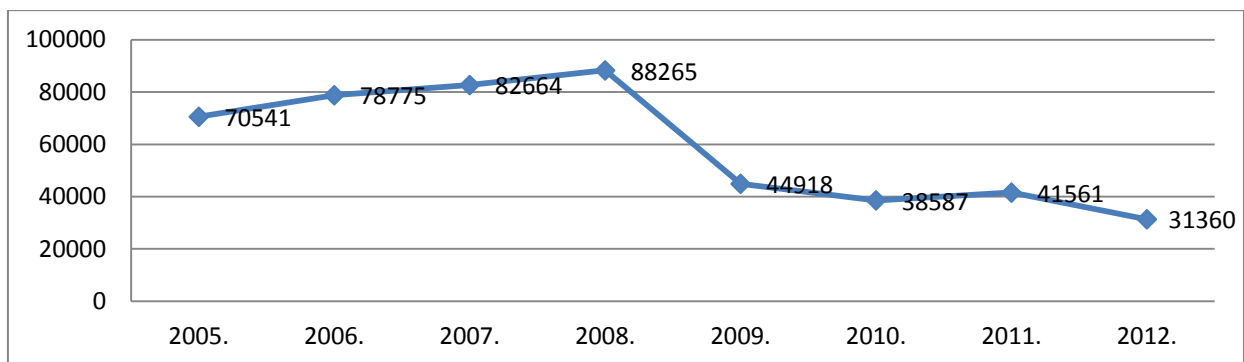

Grafikon 3. Trend prodaje automobila po kontinentskim područjima za period 2008.-2012. godine.

Izvor: Obrada autora rada.

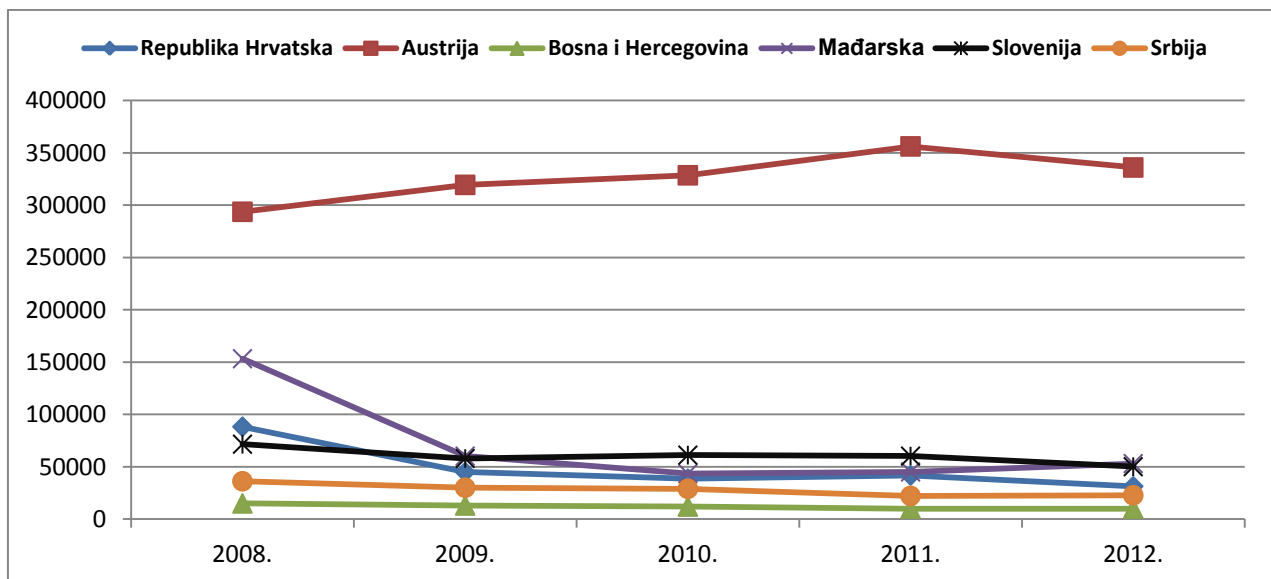
5. PRODAJA AUTOMOBILA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Kriza bankarskog sustava koja je počela 2007. godine imala je utjecaj na broj prodanih automobila kako u svijetu tako i u Republici Hrvatskoj. U 2009. godini prodaja automobila iznosila je 49,11% manje u odnosu na 2008. godinu kada je ostvarena najveća prodaja automobila u promatranom vremenskom periodu. Rast prodaje novih automobila je konstantan do 2008. godine nakon koje se, zbog utjecaja bankarske krize, prodaja automobila konstantno smanjuje. Prodaja automobila u RH je u periodu od 2008. do 2012. godine smanjena za 64,47% (grafikon 4.). [3]

Grafikon 4. Prodaja automobila u Republici Hrvatskoj za period 2008.-2012. godine

Izvor: http://oica.net/wp-content/uploads/pc_sales_2005-2012.pdf

Grafikon 5. Trend prodaje automobila u Republici Hrvatskoj i zemljama okruženja

Izvor: http://oica.net/wp-content/uploads/pc_sales_2005-2012.pdf

Iz grafikona 5. vidljivo je kretanje prodaje novih automobila u Republici Hrvatskoj i zemljama okruženja. Evidentan je pad prodaje u svim zemljama osim Austrije koja bilježi malen ali konstantan rast prodaje. Najmanji pad prodaje automobila je u Sloveniji i Srbiji, dok je u Bosni i Hercegovini pad prodaje neznatan. Najveći pad prodaje automobila je u Mađarskoj i Republici Hrvatskoj za koje se može reći da je prodaja novih automobila u zadnjih pet godina više nego prepolovljena.

6. ZAKLJUČAK

Autoindustrija jedna je od najvećih i najvažnijih industrija svijeta, a automobilske se kompanije ubrajaju među najsnažnije i najveće svjetske kompanije. Analizirajući područja proizvodnje i područja prodaje automobila u razdoblju od 2008. do 2012. godine vidi se da robno-prometni tokovi automobila idu iz i prema tri glavna područja koja obuhvaćaju Aziju, područje Sjeverne Amerike i Europu. Osim ova tri glavna navedena područja proizvodnje i prodaje robno-prometni tokovi automobila kreću se prema područjima Srednje i Južne Amerike, Afrike i Australije i Oceanije. Kriza u bankarskom sustavu 2007. godine, a samim time i u automobilskoj industriji, obuhvatila je i automobilsku industriju. Preveliki broj proizvedenih automobila i zasićenje tržišta pojedinih država uvjetovali su pad proizvodnje automobila. Najveća stopa pada proizvodnje automobila evidentirana je u Europi i Sjevernoj Americi u 2009 godini. Kriza u automobilskoj industriji najmanje traga je ostavila u Aziji gdje je broj proizvedenih automobila od 2009. godine je u laganom porastu. Kriza u bankarskom sustavu koja je počela u SAD-u 2007. godine imala Negativan učinak krize očitovao se i na prodaju automobila posebno u 2008. i 2009. godini, dok tijekom 2010. godine i u narednim godinama prodaja automobila u svijetu polagano raste. Unatoč tome prodaja novih automobila u Republici Hrvatskoj od 2009. godine, kada je prodaja automobila pala za 49,11% u odnosu na 2008. godinu, u konstantnom padu.

7. LITERATURA

- [1] Malić Adolf, Geoprometna obilježja svijeta, nakladna kuća "DR. FELETAR" Koprivnica, Zagreb, 1998.
- [2] Časopis "HAK revija", siječanj – prosinac 2012.
- [3] <http://www.poslovni.hr/>
- [4] <http://www.oica.net/>

SAŽETAK

Prometni tokovi obuhvaćaju kretanje roba, ljudi i informacija u prostoru korištenjem odgovarajuće prometne infrastrukture, prijevoznih sredstava i operacija. Prostorni raspored i smjer robnih tokova formiraju se zavisno od gospodarsko-ekonomskog stupnja razvoja pojedinih dijelova svijeta i njegove privlačne snage u odnosu na izvorište robnog toka. Automobil je danas u mnogim zemljama najčešće prijevozno sredstvo, a autoindustrija jedna od najvećih i najvažnijih industrija svijeta po prihodu i broju zaposlenih. Proizvodnjom automobila u svijetu bavi se 50 tvrtki u čijim se proizvodnim pogonima od 2008. do 2012. godine proizvelo 294.452,136 automobila pri čemu je 83,15% automobila proizvedeno u 15 najpoznatiji automobilskih tvrtki. Kriza u bankarskom sustavu 2007. godine uvjetovala je i krizu automobilske industrije što se očitovalo kroz pad proizvodnje automobila u Europi i Sjevernoj Americi. U Aziji je kriza automobilske industrije ostavila najmanje traga zbog brzorastućih tržišta poput Kine, Indije, Indonezije, Irana i Arapskih država. Kako u svijetu tako i u Republici Hrvatskoj kriza bankarskog sustava imala je utjecaj na broj prodanih automobila. Rast prodaje novih automobila je bio konstantan do 2008. godine nakon koje se, zbog krize bankarskog sustava, prodaja automobila konstantno smanjuje.

SUMMARY

Traffic flows include the movement of goods, people and information in the area using the appropriate transport infrastructure, transport vehicles and operations. Spatial distribution and direction of trade flows are formed depending on the socio-economic level of development in certain parts of the world and its attractive power in relation to the origin of goods flow. The car is now in many countries, the most common mean of transportation and the automotive industry is one of the largest and most important industries of the world, both in terms of revenue and by number of employees. Production car in the world deals with 50 companies whose production facilities since 2008. to 2012. year produced 294,452.136 cars where 83.15 % of cars was produced in the 15 most famous car companies. The crisis in the banking system 2007th years has caused the crisis and the automotive industry as evidenced by a drop in car production in Europe and North America. In Asia, the crisis of the automotive industry has left at least a trace due to fast growing markets such as China, India, Indonesia, Iran and the Arab states. How in the world and in Croatia banking system crisis has had an impact on the number of cars sold. The growth in new car sales was constant until 2008th the year after that, because of the impact of the banking crisis, car sales have been declining constantly.